

Adresa / Адреса / Address:
 Direkcija za civilno zrakoplovstvo Bosne i Hercegovine
 Vojvode Pere Krece bb 78000 Banja Luka, BiH
 Дирекција за цивилно ваздухопловство Босне и Херцеговине
 Војводе Пера Креце бб 78000 Бања Лука, БиХ
 Bosnia and Herzegovina Directorate of Civil Aviation
 Vojvode Pere Krece bb 78000 Banja Luka, B&H
 Tel/Ten/Phone: +387 51 921 222, Fax: +387 51 921 520
 e-mail: bhdca@bhdca.gov.ba
 www.bhdca.gov.ba

OBRAZAC SADRŽAJA OBUKE, ISPIT PRAKTIČNE OSPOSOBLJENOSTI I PROVJERA STRUČNOSTI ZA ATPL/OVLAŠTENJE ZA TIP HELIKOPTERA I PROVJERA STRUČNOSTI ZA IR

Content of the Training, Skill Test and Proficiency Check Form for ATPL/Helicopter Type Ratings and Proficiency Check for IR

Provjera praktične osposobljenosti <i>Skill Test</i>	Provjera stručnosti <i>Proficiency Check</i>	ATPL	Ovlaštenje za tip <i>Type Rating</i>	Helikopter <i>Helicopter</i>			
				SE-SP	SE-MP	ME-MP	ME-SP
☐	☐	☐		☐	☐	☐	☐

Prvo izdavanje <i>Initial Issue</i>	Produženje ovlaštenja <i>Revalidation</i>	Obnavljanje ovlaštenja <i>Renewal</i>	Vrsta operacija <i>Type of Operations</i>	
☐	☐	☐	SP ☐	MP ☐

IME I PREZIME KANDIDATA: <i>APPLICANT'S NAME AND SURNAME:</i>	
TIP/BROJ DOZVOLE KANDIDATA: <i>LICENCE TYPE / NUMBER:</i>	
POTPIS KANDIDATA: <i>APPLICANT'S SIGNATURE:</i>	

IME I PREZIME INSTRUKTORA: <i>INSTRUCTOR'S NAME AND SURNAME:</i>	
DOZVOLA TIP/BROJ: <i>LICENCE TYPE / NUMBER:</i>	
POTPIS INSTRUKTORA: <i>INSTRUCTOR'S SIGNATURE:</i>	

IME I PREZIME ISPITIVAČA: <i>EXAMINER'S NAME AND SURNAME:</i>	
DOZVOLA TIP/BROJ: <i>LICENCE TYPE / NUMBER:</i>	
BROJ OVLAŠTENJA I ULOGA ISPITIVAČA: <i>NUMBER OF AUTHORISATION AND ROLE OF EXAMINER:</i>	
POTPIS ISPITIVAČA: <i>EXAMINER'S SIGNATURE:</i>	

H	FFS	FTD	OTD
☐	☐	☐	☐

Tip zrakoplova: <i>Aircraft Type:</i>	Registracija: <i>Registration:</i>	Vrijeme provjere: <i>Total Flight Time:</i>	Datum provjere: <i>Date of Test/Check:</i>

Sljedeći simboli znače (The following symbols mean):

M = **obavezna vježba** (mandatory exercise)

P = **osposobljen kao PIC ili kopilot za izdavanje ovlaštenja za tip za SPH ili osposobljen kao PIC ili kopilot i kao PF i PNF za izdavanje ovlaštenja za tip za MPH** (trained as PIC or Co-pilot for the issue of a type rating for SPH or trained as PIC or Co-pilot and as PF and PNF for the issue of a type rating for MPH).

Praktična obuka će se izvoditi na nivou opreme za obuku prikazanu kao (P), ili se može izvoditi na većem nivou opreme prikazane strelicom (—>) (The practical training shall be conducted at least at the training equipment level shown as (P), or may be conducted up to any higher equipment level shown by the arrow (—>)).

Sljedeće skraćenice se koriste za označavanje opreme (The following abbreviations are used to indicate the training equipment used):

FFS	Simulator letenja (Full Flight Simulator)
FTD	Uređaj za letačku obuku (Flight Training Device)
H	Helikopter (Helicopter)

Dijelovi označeni zvjezdicom (*) će se letjeti u stvarnim ili simuliranim IMC uslovima, samo za podnosiocima zahtjeva koji žele produžiti ili obnoviti IR(H), ili proširiti privilegije tog ovlaštenja na drugi tip ()** shall be flown in actual or simulated IMC, only by applicants wishing to renew or revalidate an IR(H), or extend the privileges of that rating to another type.).

Instrumentalne procedure (sekcija 5) će izvoditi samo podnosioci zahtjeva koji žele produžiti ili obnoviti IR(H), ili proširiti privilegije tog ovlaštenja na drugi tip. FFS ili FTD 2/3 se mogu koristiti u tu svrhu (Instrument flight procedures (section 5) shall be performed only by applicants wishing to renew or revalidate an IR(H) or extend the privileges of that rating to another type. An FFS or FTD 2/3 may be used for this purpose.).

FSTD će se koristiti za praktičnu obuku i ispitivanje ako je FSTD dio kursa za ovlaštenje za tip.

Sljedeće će biti primjenjivo na takav kurs:

- i. **kvalifikacija FSTD kako je utvrđena u odgovarajućim zahtjevima dijela ARA i dijela ORA** (*the qualification of the FSTD as set out in Part-ARA and Part-ORA*);
- ii. **kvalifikovanost instruktora i ispitivača** (*the qualifications of the instructor and examiner*);
- iii. **količina osposobljavanja na FSTD-u tokom kursa** (*the amount of FSTD training provided on the course*);
- iv. **kvalifikacije i prethodno iskustvo na sličnim tipovima pilota koji se osposobljava** (*the qualifications and previous experience in similar types of the pilot under training*); i
- v. **količina letačkog iskustva pod nadzorom nakon izdavanja novog ovlaštenja za tip** (*the amount of supervised flying experience provided after the issue of the new type rating*).

JEDNOPILOTNI / VIŠEPILOTNI HELIKOPTERI SINGLE / MULTI-PILOT HELICOPTERS		PRAKTIČNA OBUKA Practical Training				ATPL/ ovlaštenje za tip helikoptera, ispit praktične osposobljenosti ili provjera stručnosti ATPL / Helicopter Type Rating Skill Test / Proficiency Check		
Manevri / Procedure Manoeuvres / Procedures	FD	FFS	H	Inicijali instruktora po završetku obuke Instructor's initials when training completed	Provjeren na Checked in	Inicijali ispitivača po završetku ispita Examiner's initials when test completed		
					FFS H	1 st attempt	2 nd attempt	
ODJELJAK 1 – Priprema leta i provjere SECTION 1 - Pre-flight preparations and checks								
1.1	Priprema leta Spoljni pregled helikoptera; lokacija svake stavke i svrha pregleda Pre-flight preparation Helicopter exterior visual inspection; location of each item and purpose of inspection			P		M		
1.2	Pregled kabine Cockpit inspection		P	→		M		
1.3	Procedure startovanja, provjera radio i navigacijske opreme, izbor i podešavanje navigacijskih i komunikacijskih frekvencija Starting procedures, radio and navigation equipment check, selection and setting of navigation and communication frequencies	P	→	→		M		
1.4	Voženje/voženje iz lebdenja u skladu sa instrukcijama kontrole letenja ili instruktora Taxiing/air taxiing in compliance with air traffic control instructions or on instructions of an instructor		P	→		M		
1.5	Pretpoletni postupci i provjere Pre-take-off procedures and checks	P	→	→		M		
ODJELJAK 2 - Manevri i postupci u letu SECTION 2 - Flight manoeuvres and procedures								
2			P	→		M		
2.1	Polijetanja (različiti profili) Take-offs (various profiles)		P	→		M		
2.2	Polijetanje i slijetanje na terene pod nagibom Sloping ground take-offs and landings		P	→				
2.3	Polijetanje sa maksimalnom poletnom masom (stvarnom ili simulirano polijetanje sa maksimalnom poletnom masom) Take-off at maximum take-off mass (actual or simulated maximum take-off mass)	P	→	→				
2.4	Polijetanje sa simuliranim otkazom motora neposredno prije dostizanja TDP ili DPATO Take-off with simulated engine failure shortly before reaching TDP or DPATO		P	→		M		
2.4.1	Polijetanje sa simuliranim otkazom motora odmah nakon dostizanja TDP ili DPATO Take-off with simulated engine failure shortly after reaching TDO or DPATO		P	→		M		
2.5	Penjući i spuštajući zaokreti sa vađenjem u određenim kursovima Climbing and descending turns to specified headings	P	→	→		M		
2.5.1	Lijevi i desni zaokreti nagiba 30°, sa promjenom kursa za 180° i 360°; upravljanje samo na osnovu pokazivanja instrumenata Turns with 30° bank, 180° to 360° left and right, by sole reference to instruments	P	→	→		M		
2.6	Spuštanje u autorotaciji Autorotative descent	P	→	→		M		
2.6.1	Slijetanje iz autorotacije (samo SEH) ili vraćanje snage motora Autorotative landing (SEH only) or power recovery		P	→		M		
2.7	Slijetanja, različiti profili Landings, various profiles		P	→		M		
2.7.1	Produžavanje ili slijetanje po simuliranom otkazu motora prije LDP ili DPBL Go-around or landing following simulated engine failure before LDP or DPBL		P	→		M		
2.7.2	Slijetanje po simuliranom otkazu motora poslije LDP ili DPBL Landing following simulated engine failure after LDP or DPBL		P	→		M		

JEDNOPILOTNI / VIŠEPILOTNI HELIKOPTERI SINGLE / MULTI-PILOT HELICOPTERS		PRAKTIČNA OBUKA Practical Training				ATPL/ ovlaštenje za tip helikoptera, ispit praktične osposobljenosti ili provjera stručnosti ATPL / Helicopter Type Rating Skill Test / Proficiency Check		
Manevri / Procedure Manoeuvres / Procedures	FTD	FFS	H	Inicijali instruktora po završetku obuke Instructor's initials when training completed	Provjeren na Checked in	Inicijali ispitivača po završetku ispita Examiner's initials when test completed		
					FFS H	1 st attempt	2 nd attempt	
ODJELJAK 3 – Redovni i vanredni postupci kod otkaza sledećih sistema SECTION 3 - Normal and abnormal operations of the following systems and procedures								
3	Redovni i vanredni postupci kod otkaza sledećih sistema: Normal and abnormal operations of the following systems and procedures:					P	M	Obavezno, 3 stavke moraju biti odabrane iz ove sekcije A mandatory minimum of 3 items shall be selected from this section
3.1	Motor Engine	P	→	→				
3.2	Klimatizacija (grijanje, ventilacija) Air conditioning (heating, ventilation)	P	→	→				
3.3	Pito/statički sistem Pitot-static system	P	→	→				
3.4	Gorivni sistem Fuel system	P	→	→				
3.5	Električni sistem Electrical system	P	→	→				
3.6	Hidraulički sistem Hydraulic system	P	→	→				
3.7	Komanda leta i sistem trimovanja Flight control and trim-system	P	→	→				
3.8	Sistemi protiv zaleđivanja i za razleđivanje Anti- and de-icing systems	P	→	→				
3.9	Autopilot/flight director Autopilot/flight director	P	→	→				
3.10	Uređaji za stabilnost leta Stability augmentation devices	P	→	→				
3.11	Radar, radio visinomjer, transponder Weather radar, radio altimeter, transponder	P	→	→				
3.12	Navigacijski sistem Area navigation system	P	→	→				
3.13	Stajni trap Landing gear system	P	→	→				
3.14	Pomoćni izvor napajanja Auxiliary power unit	P	→	→				
3.15	Radio, navigacijska oprema, FMS Radio, navigation equipment, instruments flight management system	P	→	→				
ODJELJAK 4 – Vanredni postupci i procedure u nuždi SECTION 4 - Abnormal and emergency procedures								
4	Postupci u vanrednim situacijama Abnormal and emergency procedures						M	Obavezno, 3 stavke moraju biti odabrane iz ove sekcije A mandatory minimum of 3 items shall be selected from this section
4.1	Pojava požara (uključujući evakuaciju ako je primenljivo) Fire drills (including evacuation if applicable)	P	→	→				
4.2	Kontrola i uklanjanje dima Smoke control and removal	P	→	→				
4.3	Razni kvarovi motora, gašenje i ponovno startovanje na bezbednoj visini Engine failures, shut down and restart at a safe height	P	→	→				
4.4	Izbacivanje goriva (simulirano) Fuel dumping (simulated)	P	→	→				
4.5	Otkaz repnog rotora (ako je primenljivo) Tail rotor control failure (if applicable)	P	→	→				
4.5.1	Gubitak repnog rotora (ako je primenljivo) Tail rotor loss (if applicable)	P	→	Helicopter shall not be used for this exercise				

JEDNOPILOTNI / VIŠEPILOTNI HELIKOPTERI SINGLE / MULTI-PILOT HELICOPTERS		PRAKTIČNA OBUKA Practical Training				ATPL/ ovlaštenje za tip helikoptera, ispit praktične osposobljenosti ili provjera stručnosti ATPL / Helicopter Type Rating Skill Test / Proficiency Check		
Manevri / Procedure Manoeuvres / Procedures	FD	FFS	H	Inicijali instruktora po završetku obuke Instructor's initials when training completed	Provjeren na Checked in	Inicijali ispitivača po završetku ispita Examiner's initials when test completed		
					FFS H	1 st attempt	2 nd attempt	
4.6 Onesposobljenost člana posade Incapacitation of a crew member	P	→	→					
4.7 Neispravnosti reduktora Transmission malfunctions	P	→	→					
4.8 Ostali vanredni postupci kao što je navedeno u odgovarajućem Letačkom priručniku Other emergency procedures as outlined in the appropriate Flight Manual	P	→	→					
ODJELJAK 5 – Postupci u instrumentalnom letenju (treba da se izvršavaju u IMC ili simuliranim IMC) SECTION 5 - Instrument Flight Procedures (To be performed in MCC or simulated IMC)								
5								
5.1 Instrumentalno polijetanje: zahtjeva se prelazak u instrumentalni let što je moguće prije nakon polijetanja Instrument take-off: transition to instrument flight is required as soon as possible after becoming airborne	P*	→*	→*					
5.1.1 Simulirani otkaz motora u toku odlaženja Simulated engine failure during departure	P*	→*	→*		M*			
5.2 Pridržavanje odlaznih i dolaznih ruta i instrukcija ATS Adherence to departure and arrival routes and ATC instructions	P*	→*	→*		M*			
5.3 Procedure kruga čekanja Holding procedures	P*	→*	→*					
5.4 3D operacije do DH/A od 200 stopa (60 m) ili do viših minimuma ako su određeni postupkom prilaza 3D operations to DH/A of 200 feet (60 m) or to higher minima if required by the approach procedure	P*	→*	→*					
5.4.1 Ručno upravljanje, bez uređaja za upravljanje letom (flight director) Manually, without flight control Napomena: U skladu sa AFM-om, RNP APCH postupci mogu zahtijevati upotrebu autopilota ili sistema za upravljanje letom. Postupak ručnog upravljanja bira se uzimajući u obzir takva ograničenja (npr: odaberite ILS za 5.4.1. u slučaju takvog ograničenja u AFM-u). Note: According to the AFM, RNP APCH procedures may require the use of autopilot or flight director. The procedure to be flown manually shall be chosen taken into account such limitations (example choose an ILS for 5.4.1 in case of such AFM limitation).	P*	→*	→*		M*			
5.4.2 Ručno, uz sistem za upravljanje letom Manually, with flight director	P*	→*	→*		M*			
5.4.3 Automatski s autopilotom With coupled autopilot	P*	→*	→*					
5.4.4 Ručno, simulacijom otkaza jednog motora; simulacija otkaza motora traje za vrijeme završnog prilaza prije prelaska 1 000 stopa iznad nivoa aerodroma do dodira sa tлом ili do završetka postupka neuspjelog prilaza Manually, with one engine simulated inoperative; engine failure has to be simulated during final approach before passing 1000 feet above aerodrome level until touchdown or until completion of the missed approach procedure	P*	→*	→*		M*			
5.5 2D operacije do minimalne visine snižavanja MDA/H 2D operations down to the minimum descent altitude MDA/H	P*	→*	→*		M*			
5.6 Procedura prekinutog prilaza sa svim motorima operativnim prilikom dostizanja DA/DH ili MDA/MDH Go-around with all engines operating on reaching DA/DH or MDA/MDH	P*	→*	→*					

JEDNOPILOTNI / VIŠEPILOTNI HELIKOPTERI <i>SINGLE / MULTI-PILOT HELICOPTERS</i>	PRAKTIČNA OBUKA <i>Practical Training</i>				ATPL/ ovlaštenje za tip helikoptera, ispit praktične osposobljenosti ili provjera stručnosti <i>ATPL / Helicopter Type Rating Skill Test / Proficiency Check</i>			
Manevri / Procedure <i>Manoeuvres / Procedures</i>				Inicijali instruktora po završetku obuke <i>Instructor's initials when training completed</i>	Provjeren na <i>Checked in</i> FFS H	Inicijali ispitivača po završetku ispita <i>Examiner's initials when test completed</i>		
	FTD	FFS	H			1st <i>attempt</i>	2nd <i>attempt</i>	
5.6.1 Ostale procedure prekinutog prilaza <i>Other missed approach procedures</i>	P*	→*	→*					
5.6.2 Procedura prekinutog prilaza sa simuliranim otkazom jednog motora prilikom dostizanja DA/DH ili MDA/MDH <i>Go-around with one engine simulated inoperative on reaching DA/DH or MDA/MDH</i>	P*				M*			
5.7 IMC autorotacija s ponovnim postizanjem pune snage <i>IMC autorotation with power recovery</i>	P*	→*	→*		M*			
5.8 Vađenje iz nepravilnih položaja <i>Recovery from unusual attitudes</i>	P*	→*	→*		M*			
ODJELJAK 6 – Upotreba dodatne opreme SECTION 6 - Use of optional equipment								
5.9 Upotreba dodatne opreme <i>Use of optional equipment</i>	P	→	→					